کد خبر: ۵۰۹۰۲۹
یکشنبه ۱۲ اسفند ۱۴۰۳ ۶:۰۸

یادداشت دکتر محمدرضا سعیدی:

ظرفیت‌های اعضای کریدور تراسیکا و نقش کلیدی جمهوری اسلامی ایران

کریدور حمل‌ونقل TRACECA با حضور ۱۴ کشور، موقعیتی منحصربه‌فرد را در زمینه حمل‌ونقل، تجارت و ترانزیت ایجاد کرده است. این کریدور که شامل کشورهای اروپای شرقی، قفقاز و آسیای مرکزی است، به‌ویژه در شرایط فعلی جهانی، برای تقویت روابط تجاری و اقتصادی بین این کشورها از اهمیت بالایی برخوردار است.<;br&#۴۷>

به گزارش خبرنگاران گروه صنعت و تجارت خبرگزاری گزارش خبر، دکتر محمدرضا سعیدی دانش آموخته تاریخ و مطالعات سیاسی واسلامی، در یادداشتی درخصوص"ظرفیت‌های اعضای کریدور تراسیکا و نقش کلیدی جمهوری اسلامی ایران" آورده است:

کریدور حمل‌ونقل TRACECA با حضور ۱۴ کشور، موقعیتی منحصربه‌فرد را در زمینه حمل‌ونقل، تجارت و ترانزیت ایجاد کرده است. این کریدور که شامل کشورهای اروپای شرقی، قفقاز و آسیای مرکزی است، به‌ویژه در شرایط فعلی جهانی، برای تقویت روابط تجاری و اقتصادی بین این کشورها از اهمیت بالایی برخوردار است.

ظرفیت های اعضای تراسیکا

کریدور حمل‌ونقل اروپا-قفقاز-آسیا (TRACECA) شامل ۱۴ کشور است که هر یک پتانسیل‌های منحصربه‌فردی در زمینه حمل‌ونقل، تجارت و ترانزیت دارند. این کشورها در سه منطقه اصلی قرار دارند:

کشورهای اروپای شرقی: بلغارستان، رومانی، مولداوی، اوکراین

کشورهای قفقاز: گرجستان، ارمنستان، جمهوری آذربایجان

کشورهای آسیای مرکزی و خاورمیانه: جمهوری اسلامی ایران ترکیه، قزاقستان، ازبکستان، ترکمنستان، قرقیزستان و تاجیکستان

پتانسیل‌های کلیدی اعضای تراسیکا:

۱. موقعیت ژئوپلیتیکی و استراتژیک

کشورهای این کریدور در مسیر اروپا، دریای سیاه، قفقاز و آسیای مرکزی قرار دارند و یک پل تجاری بین اروپا و آسیا محسوب می‌شوند.

جمهوری اسلامی ایران و ترکیه دروازه‌های مهم برای دسترسی به خاورمیانه و خلیج فارس هستند.

قزاقستان و ازبکستان مسیرهای اصلی برای دسترسی به چین و شرق آسیا را فراهم می‌کنند.

۲. زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک

شبکه‌های ریلی و جاده‌ای گسترده در کشورهای تراسیکا، امکان حمل‌ونقل ترکیبی (جاده‌ای، ریلی، دریایی) را فراهم کرده است.

دسترسی به بنادر مهم مانند بندر باکو (جمهوری آذربایجان)، بندر آکتائو (قزاقستان)، بندر انزلی و چابهار (جمهوری اسلامی ایران) و بنادر دریای سیاه (بلغارستان و رومانی).

۳. فرصت‌های اقتصادی و تجاری

کشورهای تراسیکا به دلیل منابع غنی نفت، گاز، مواد معدنی و محصولات کشاورزی، ظرفیت بالایی برای توسعه تجارت منطقه‌ای و بین‌المللی دارند.

جمهوری اسلامی ایران، جمهوری آذربایجان و قزاقستان صادرکنندگان عمده نفت و گاز هستند.

ازبکستان و قزاقستان در تولید مواد معدنی و فلزات سهم مهمی دارند.

کشورهای اروپایی (بلغارستان و رومانی) دروازه ورود کالاهای تراسیکا به اتحادیه اروپا محسوب می‌شوند.

۴. پتانسیل همکاری منطقه‌ای

دیجیتالی‌سازی ترانزیت و حمل‌ونقل: تسهیل گمرکی و کاهش هزینه‌های تجاری می‌تواند همکاری میان اعضا را تقویت کند.

سرمایه‌گذاری در پروژه‌های حمل‌ونقل مانند راه‌آهن باکو-تفلیس-قارص (BTC)، توسعه بنادر، و پروژه‌های جاده‌ای مشترک.

تقویت تجارت آزاد بین اعضا از طریق قراردادهای تجاری و کاهش موانع گمرکی.

۵. چالش‌ها و موانع

تحریم‌های بین‌المللی که بر برخی کشورها مانند ایران و روسیه تأثیر دارد.

اختلافات سیاسی و منطقه‌ای (مانند تنش‌های بین ارمنستان و جمهوری آذربایجان).

نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک برای افزایش رقابت‌پذیری با مسیرهای جایگزین (مانند کریدور شمال-جنوب و جاده ابریشم چین).

ایران؛ حلقه اتصال در کریدور تراسیکا

جمهوری ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی استراتژیک خود، نقش مهمی در اتصال آسیای مرکزی، قفقاز و اروپا به خاورمیانه و خلیج فارس ایفا می‌کند. اکشورمان در میان مسیرهای اصلی تجاری منطقه‌ای و بین‌المللی قرار دارد و می‌تواند به عنوان حلقه واسط و تسهیل‌کننده تجارت و ترانزیت در کریدور TRACECA عمل کند.

۱. موقعیت استراتژیک ایران در تراسیکا

اتصال شرق به غرب: ایران مسیری کلیدی برای حمل‌ونقل کالا بین چین، آسیای مرکزی، قفقاز و اروپا است.

دسترسی به آب‌های آزاد: از طریق بندر چابهار و بندرعباس، ایران می‌تواند مسیر کوتاه‌تر و مقرون‌به‌صرفه‌تری را برای تجارت با جنوب و شرق آسیا فراهم کند.

پل ارتباطی با خلیج فارس: ایران می‌تواند کالاهای ترانزیتی از آسیای مرکزی و قفقاز را از طریق بنادر خود به بازارهای خاورمیانه و آفریقا ارسال کند.

۲. توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل ایران در تراسیکا

جمهوری اسلامی ایران در حال سرمایه‌گذاری روی ارتقای جاده‌ها، راه‌آهن و بنادر برای تسهیل ترانزیت کالا بین کشورهای عضو تراسیکا است. برخی از پروژه‌های کلیدی شامل: اتصال راه‌آهن ایران به راه‌آهن قفقاز و آسیای مرکزی (مانند راه‌آهن ایران-ترکمنستان-قزاقستان).بهبود جاده‌های ترانزیتی از مرزهای ترکمنستان، جمهوری آذربایجان و ارمنستان.گسترش ظرفیت بنادر جنوبی ایران (چابهار، بندرعباس، انزلی) برای تسهیل صادرات و واردات.

۳. نقش ایران در کاهش هزینه‌ها و زمان ترانزیت

مسیر ایران به عنوان جایگزین کانال سوئز: ترانزیت کالا از چین و آسیای مرکزی به اروپا از طریق ایران می‌تواند زمان و هزینه حمل‌ونقل را کاهش دهد.

حمل‌ونقل چندوجهی (ریلی، جاده‌ای، دریایی): ترکیب حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی و دریایی از طریق ایران، گزینه‌ای مقرون‌به‌صرفه‌تر از مسیرهای سنتی مانند جاده ابریشم چین است.

کاهش موانع گمرکی و تسهیل ترانزیت: ایران در حال همکاری با کشورهای همسایه برای دیجیتالی‌سازی گمرک و کاهش تأخیرهای مرزی است.

۴. همکاری‌های بین‌المللی ایران در تراسیکا

ریاست یک‌ساله ایران بر کمیسیون بین‌دولتی تراسیکا در ۲۰۲۴ نشان‌دهنده تعهد این کشور به توسعه کریدور است.

امضای توافقات تجاری و ترانزیتی با کشورهای عضو تراسیکا، از جمله جمهوری آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان.

مذاکرات برای اتصال راه‌آهن ایران با کشورهای قفقاز و اروپای شرقی برای تقویت شبکه حمل‌ونقل.

۵. چالش‌ها و فرصت‌های ایران در تراسیکا

چالش‌ها:

تحریم‌های اقتصادی که می‌تواند روی سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی و همکاری‌های بانکی تأثیر بگذارد.

رقابت با مسیرهای جایگزین مانند کریدور میانه (از طریق دریای خزر) و مسیر جاده ابریشم چین.

نیاز به بهبود لجستیک و تسهیل گمرکی برای رقابت‌پذیری بیشتر.

فرصت‌ها:

افزایش نقش ایران به‌عنوان مسیر جایگزین در صورت بروز بحران‌های ژئوپلیتیکی در مسیرهای دیگر (مانند اوکراین و روسیه).

جذب سرمایه‌گذاری خارجی برای توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک.

افزایش همکاری با کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز برای تقویت موقعیت ایران در تراسیکا.

جمع‌بندی

جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان حلقه اتصال حیاتی در کریدور تراسیکا، می‌تواند با توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و تسهیل تجارت، به یک هاب ترانزیتی کلیدی بین آسیا، قفقاز و اروپا تبدیل شود. این کشور با استفاده از ظرفیت‌های ریلی، جاده‌ای و دریایی خود، می‌تواند نقش مهمی در کاهش هزینه‌های ترانزیت و افزایش همکاری‌های اقتصادی بین کشورهای عضو تراسیکا ایفا کند.